

Inbjudan till forskningssamarbete

Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi har till uppgift att främja den kriminologiska forskningen i Norden och bistå myndigheterna i de nordiska länderna i kriminologiska frågor.

Bland de enskilda kriminologiska forskarna är Samarbetsrådet bäst känt som arrangör av seminarier. Allt sedan samarbetsrådet grundades år 1962 har de årliga s.k. *forskarseminarierna*, avsedda för kriminologiska forskare, och de s.k. *kontaktseminarierna*, avsedda för kriminologiska forskare och inbjudna representanter för olika av kriminologi och kriminalpolitik intresserade yrkesgrupper, arrangerats i dess regi. Under innevarande år kommer denna serie av seminarier att fortsätta med ett kontaktseminarium med inbjudna representanter för fängelsemyndigheterna i maj i Krogerup, Danmark, och ett forskarseminarium arrangerat i Sverige i september.

Under hela sin existens har Samarbetsrådet dock även bedrivit forskning. Under de senaste åren har denna forskningsverksamhet intensifierats: i april 1971 inleddes ett forskningsprojekt, som syftar till att klarlägga arten och omfattningen av skadorna av brott. Detta forskningsprojekt, *brottsskadeprojektet*, har haft karaktären av ett provprojekt. En av avsikterna med projektet har varit att ge erfarenheter av koordinerad samnordisk forskning. På basen av de erfarenheter man nu vunnit, står det klart att fortsatt meningsfull forskning i samarbetsrådets regi kräver ökad kontakt med enskilda forskare och ökade möjligheter för de enskilda forskarna att påverka samarbetsrådet i dess beslutsfattande.

Samarbetsrådet ser det som en av sina uppgifter att ge stimulans till ny kriminologisk forskning. Inom ramen för sina resurser har samarbetsrådet därför genom stipendier eller direkt avlöning berett enskilda forskare möjlighet att utföra forskningsprojekt som enligt samarbetsrådets åsikt är intressanta. Då samarbetsrådet har för avsikt att under hösten 1972 fatta beslut om att inleda ett nytt större forskningsprojekt efter brottsskadeprojektet, vill det därför bereda de enskilda forskarna i Norden möjlighet att inverka på valet av forskningsområde. Detta har samarbetsrådet ansett sig bäst kunna göra genom att inbjuda intresserade forskare att inkomma med antingen *forskningsförslag* eller *forskningsprogram*.

På denna grund

- (1) Inbjuder Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi intresserade kriminologiska forskare att före den 20 september 1972 inkomma med *förslag till forskningsprojekt* att bli utförda i samarbetsrådets regi. Förslagen bör åtföljas av en forskningsplan som innehåller uppgifter om

— avsikten med projektet;

- en beskrivning av det tänkta sättet för projektets genomförande, forskningsmetoden och eventuella hypoteser;
- tids- och kostnadskalkyl.

Forskningsprojektet bör ha ett *högt tillämpningsvärde och kriminalpolitisk relevans i åtminstone två av de nordiska länderna*. Såsom vägledning omnämnes nedan punkt 4 exempel på möjliga projekt, vilkas realiserande diskuterats av Samarbetsrådet. Då några forskningsplaner än så länge inte utarbetats för projekten i denna förteckning,

- (2) inbjuder Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi intresserade att, före den i p. 1 nämnda tiden, inkomma med *förslag till forskningsplan* för ett eller flere av de i projektförteckningen i p. 4 nämnda projekten. Forskningsplanerna bör innehålla samma uppgifter som forskningsplanerna för de egna förslagen till forskningsprojekt.
- (3) Forskare som inkommit med förslag till forskningsprojekt, som Samarbetsrådet finner intressant, eller, som inkommit med användbar forskningsplan beträffande något av de i projektförteckningen nämnda projekten, kan av Samarbetsrådet beredas möjlighet att under viss tid mot gängse lön fortsätta utarbetandet av forskningsprojektet respektive forskningsplanen. Om Samarbetsrådet beslutar uppta föreslaget projekt på sitt forskningsprogram, eller realisera i projektförteckningen upptaget projekt i enlighet med inkommen forskningsplan, har den forskare som inkommit med forskningsförslaget respektive forskningsplanen, prioritetsställning vid valet av forskningsledare för ifrågavarande projekt.
- (4) Såsom exempel på möjliga projekt, till vägledning för forskare som önskar inkomma med i p. 1 avsett förslag till forskningsprojekt, såsom projekt beträffande vilka Samarbetsrådet önskar i p. 2 avsedda förslag till forskningsplaner, har Samarbetsrådet utarbetat följande projektförteckning:
  - *Polisforskning*: Behovet av polisforskning i Skandinavien är uppenbart. I motsats till vad fallet är i de anglosaxiska länderna har, intill nu, undersökningar beträffande polisens roll som förebyggare av brott inte genomförts i mer omfattande skala. I hur hög grad kan man minska möjligheterna att begå brott genom polisbevakning? Vilken inverkan har risken att bli ertappad för brott och anhållningsrisken på brottsligheten? Vilka effekter har polisövervakning, och är effekten av en kvarterspolis som patrullerar till fots en annan än effekten av motoriserad polisbevakning? I vilken relation står kostnaderna för polisbevakning till kostnaderna för annan möjlig kriminalpolitisk kontroll?
  - *Lidandevärdesanalys*: Olika sanktioners lidandevärde har belysts i norska undersökningar beträffande variationerna i antalet fångar och av inställningen till frihetsstraffets lidandevärde jämfört med ekonomiska sanktioner. Denna typ av jämförelse bör föras

vidare för att klarlägga verkningarna av och möjligheterna till ökad övergång från frihetsstraff till andra former av straff. Är det i dagens läge möjligt att ersätta frihetsstraffen med ekonomiska sanktioner? Minskar en eventuell kombination av kort frihetsstraff med ekonomisk sanktion lidandevärdesvariansen för straff av samma storlek? Vilket är lidandevärdet hos sanktioner som publicering av namn i dagspressen, förlust av arbetsplats o.s.v.?

- *Pressen som kriminalitetsfaktor*: Den brottlighetsbild som massmedia förmedlar blir relativt sett allt mer dominerande. Vilka är de kriminalpolitiska konsekvenserna av detta? Vissa konsekvenser är kända: brottsvågor i massmedia verkar i många fall brottsstimulerande genom att minska mörktalet för lindrigare brott. Vissa konsekvenser kan man enbart gissa sig till — effekten av kriminalreportage beträffande grova brott finns det t. ex. ytterst litet data om.
- *Rättsmedvetandemanipulation*: Det finns ett antal undersökningar som belyst effekten av punktmässiga insatser i syfte att påverka t. ex. narkotika-attityder. Däremot vet man mycket litet om möjligheterna att på längre sikt påverka allmänhetens uppfattning om brottsligheten och dess grovhetsgrad. Under vilka förutsättningar och hur snabbt går det t. ex. att förmå den stora allmänheten att acceptera att faredelikt är lika „grova“ som skadedelikt, då den brottsliga viljans intensitet varit densamma o.s.v.?

Helsingfors den 15 maj 1972

Per Ole Träskman

Adm.sekr.